

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

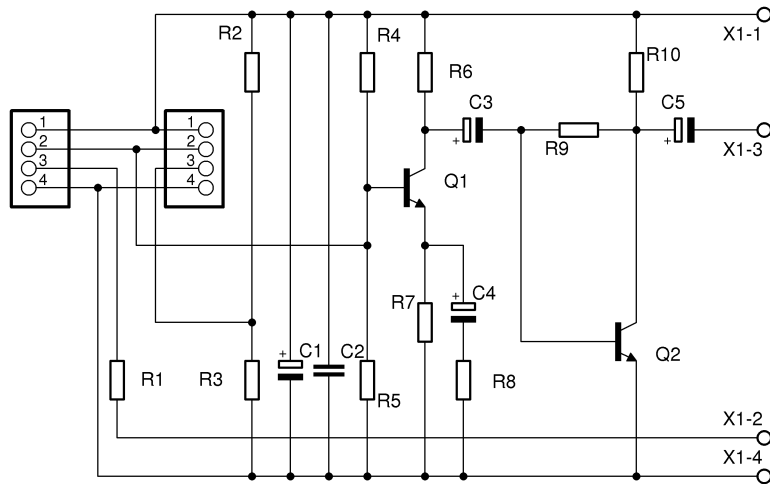
**Inovace a zkvalitnění výuky směřující k rozvoji odborných kompetencí žáků
středních škol
CZ.1.07/1.5.00/34.0452**

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0452
Číslo materiálu	OV_2_29_Směšovač
Název školy	Střední odborné učiliště elektrotechnické Vejpnická 56 Plzeň
Autor	Ondřej Weisz
Tematický celek	Elektronická zapojení se základními součástkami
Ročník	2. ročník SOU
Datum tvorby	12. 6. 2013
Anotace	<i>Podklady pro výrobu – směšovač a nf předzesilovače</i>
Metodický pokyn	<i>Výuka oboru elektrikář, elektromechanik pro stroje a zařízení</i>
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

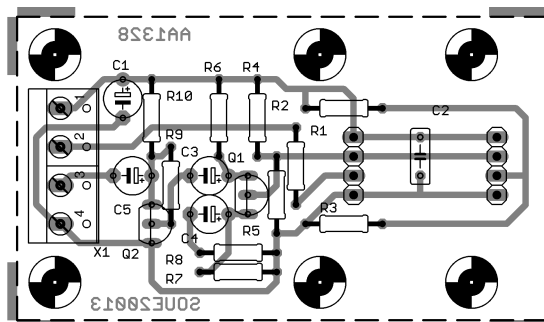
Směšovač a předzesilovač

Zadání

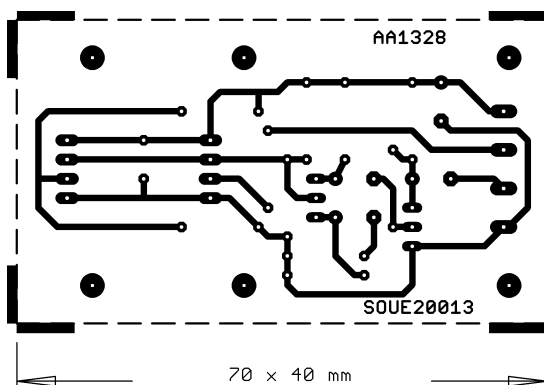
Zhotovte výrobek dle výkresu a technologického postupu. Změřte parametry dle kontrolního listu.

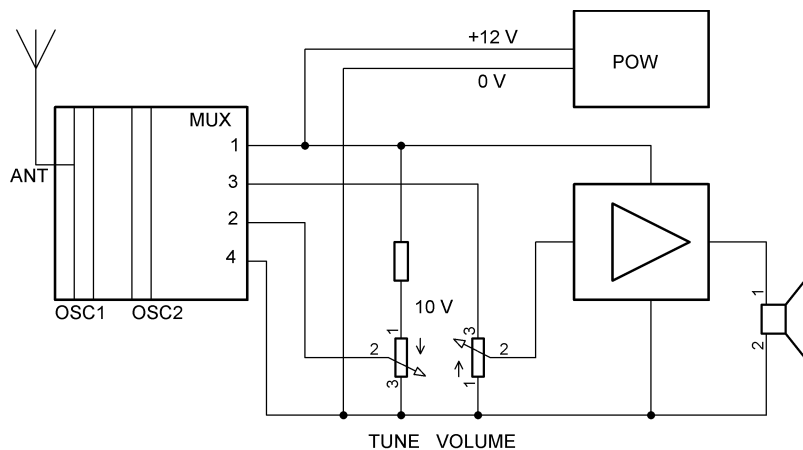
Obr. 1 – Schéma zapojení

Obr. 2 – Výkres osazení

Obr. 3 – Výkres spoje

Obr. 4 – Propojení thereminu

Tab. 1 – Kusovník

Pozice	Označení dodavatele	Popis	Poznámka
C1, C3, C4, C5		Kondenzátor elektrolytický radiální; 10 μ F; 16V	
C2		Kondenzátor keramický 68 nF	
Q1, Q2		Tranzistor BC546B	
R1, R2, R3, R6, R7		Rezistor vel. 0207; 10 k Ω	
R4		Rezistor vel. 0207; 0,15 M Ω	
R5		Rezistor vel. 0207; 0,1 M Ω	
R8		Rezistor vel. 0207; 1 k Ω	
R9		Rezistor vel. 0207; 0,47 M Ω	
R10		Rezistor vel. 0207; 2,2 k Ω	
X1		Svorkovnice do DPS, šroubovací ARK500/2	2 ks
		Deska spoje AA1328	
		Potenciometr 10 k Ω	2 ks
		Rezistor	Nastavení
		Modul oscilátoru	2 ks
		Anténa	
		Reproduktor 8 Ω	
		Modul zesilovače	

Modul oscilátoru: Šablona OV_2_28_Vf oscilátor

Modul zesilovače: Šablona OV_2_26_Koncový stupeň s IO

Tab. 3 – Zkušební protokol

Měřená veličina	Hodnota	Jednotka
Odběr ze zdroje v klidu (nezní tón)		mA
Odběr ze zdroje při provozu (špičková hodnota)		mA

Tab. 4 – zapojení svorkovnice

Svorka	Popis
X1.1	+12 V
X1.2	Ladící napětí
X1.3	NF výstup
X1.4	0 V, zem

Technologický postup

- Vyvrtejte DPS
- Překontrolujte DPS
- Osad'te
- Do modulu směšovače osad'te dva moduly oscilátorů (pozor na polaritu). Moduly můžete zafixovat pomocí vhodných úhlových držáků (např. ze stavebnice Merkur apod.)
- Propojte podle schématu. Zvolte předřadný rezistor k potenciometru TUNE tak, aby ladící napětí nepřesáhlo 10 V
- Překontrolujte a vyplňte měřicí protokol

Bezpečnost práce

Při pájení dodržujte příslušné bezpečnostní předpisy. Pozor na horké povrchy pájedel a pájených předmětů. Pozor na odstříknutí roztavené pájky např. napruženým vývodem součástky. Slitiny olova jsou jedovaté – nejíst, nepít. Výpary tavidel mohou vyvolávat alergie – větrat a používat tavidla s rozmyslem. Při zakracování vývodů součástek pozor na břity kleští a pozor na odletující zbytky vodičů.

Při měření dodržujte příslušné bezpečnostní předpisy a pořádek na pracovišti. Zařízení

napájete z bezpečného zdroje.

Popis

Zapojení tvoří nástroj hudební nástroj zvaný „Theremin“. Tento nástroj využívá směšovacího produktu vznikajícího smísením signálů ze dvou oscilátorů. Jeden ze dvou oscilátorů je rozladován pomocí parazitní kapacity, tvořené anténou a vhodným vodivým předmětem. Směšovací produkt je zesílen a dále veden na nízkofrekvenční zesilovač. Při vhodném nastavení můžeme přiblížením ruky k anténě přeladovat výsledný směšovací produkt v pásmu slyšitelných kmitočtů.

Směšovač používáme ke sloučení signálů o různých kmitočtech. Ke smísení dochází na nelineární součástce, v našem případě na přechodu báze emitor tranzistoru Q1. Směšování se řídí směšovací rovnicí $f_{out} = |f_1 \pm f_2|$. V thereminu je využíván dolní směšovací produkt.

Po osazení směšovače a zesilovače osadíme dvojici oscilátorů. K jednomu z oscilátorů připojíme „anténu“ tvořenou například 200 mm pevného vodiče. Po připojení výstupního zesilovače zapojíme napájení a potenciometrem TUNE přeladíme oscilátor. Při přeladování oscilátoru se musí z reproduktoru ozvat klesající tón, který zanikne. Právě v okamžiku zániku tónu je nástroj správně naladěn. Po přiblížení ruky k „anténě“ se rozladí druhý oscilátor a tón se opět ozve. Přiblížením a vzdalováním ruky od antény měníme rozdílový kmitočet a nástroj tak přeladujeme.

Pozor, před použitím oscilátorů překontrolujte kmitočty oscilátorů. Oba oscilátory musí jít naladit na shodné kmitočty.

Nářadí

- Stranové štípací kleště – používáme pro zkracování vývodů a dělení vodičů.
- Ploché kleště – používáme k tvarování vývodů součástek
- Kabelový nůž – používáme k odizolování jader vodičů
- Pájedlo (pájecí stanice) – slouží k pájení měkkou pájkou. Nemělo by se používat k jiným účelům. Pájecí hrot lze čistit pouze pomocí houbičky. Hrot nesmíte čistit kovovými předměty (nůž, pilník), jinak se naruší ochranné vrstvy a hrot se při dalším pájení zničí.
- Multimetr – používáme k měření a kontrole součástek

- Osciloskop – používáme pro kontrolu časových průběhů napětí. Můžeme jej užít k měření rozkmitu a frekvence.

Test

1. Směšovací rovnice je:

a) $f_{out} = \frac{1}{2\pi\sqrt{f_1 f_2}}$

b) $f_{out} = f_1 \cdot f_2$

c) $f_{out} = |f_1 \pm f_2|$

2. Ke směšování dojde pokud přivedeme:

a) dvě střídavá napětí na součástku s nelineární VA charakteristikou

b) dvě střídavá napětí na součástku s lineární VA charakteristikou

c) dvě stejnosměrná napětí na součástku s nelineární VA charakteristikou

3. Která součástka má lineární VA charakteristiku:

a) cívka se železoprachovým jádrem

b) rezistor

c) dioda

4. Akustické kmitočty mají rozsah:

a) 0,02 až 20 kHz

b) 0,7 až 1,5 MHz

c) 150 až 250 kHz

5. Záznejmové kmitočty vznikají při směšování dvou signálů:

a) o blízkých kmitočtech

b) pokud je jeden kmitočet roven celistvému násobku kmitočtu druhého

c) pokud je jeden kmitočet dvakrát nižší než druhý

Pokyny pro vyučujícího

Materiál a nářadí rozpočítáno na jednoho žáka

Název	Množství	Poznámka
Kondenzátor elektrolytický radiální; 10 μ F; 16V	4 ks	
Kondenzátor keramický 68 nF	1 ks	
Tranzistor BC546B	2 ks	
Rezistor vel. 0207; 10 k Ω	5 ks	
Rezistor vel. 0207; 0,15 M Ω	1 ks	
Rezistor vel. 0207; 0,1 M Ω	1 ks	
Rezistor vel. 0207; 1 k Ω	1 ks	
Rezistor vel. 0207; 0,47 M Ω	1 ks	
Rezistor vel. 0207; 2,2 k Ω	1 ks	
Svorkovnice do DPS, šroubovací ARK500/2	2 ks	
Deska spoje AA1328	1 ks	
Potenciometr 10 k Ω	1 ks	
Rezistor	1 ks	
Modul oscilátoru	1 ks	
Anténa	1 ks	
Reproduktor 8 Ω	1 ks	
Modul zesilovače	1 ks	
Kleště štípací stranové	1 ks	
Nůž kabelový	1 ks	
Kleště ploché	1 ks	
Kleště kulaté	1 ks	
Multimetr a měřicí šňůry	1 ks	
Osciloskop	1 ks	

Název	Množství	Poznámka
Zdroj 12 V DC, 1 A	1 ks	
Pájedlo (pájecí stanice)	1 ks	
Pájka	0,02 kg	
Tavidlo	0,005 kg	

Při kontrole se zaměříme na:

1. Osazení součástek
2. Pájení
3. Měření hodnot

Klíč správných odpovědí: 1 – c); 2 – a); 3 – b); 4 – a); 5 – a)

Potřebné moduly pro sestavení zapojení:

Modul oscilátoru: Šablona OV_2_28_Vf oscilátor

Modul zesilovače: Šablona OV_2_26_Koncový stupeň s IO